

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ 5ΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω εἰς Ὑμᾶς ὅτι ἐπέστρεψα προχθὲς ἐκ Γαλλίας ἔνθα ἀντιπροσώπευσα τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν καὶ τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρείαν εἰς τὸ ἐν Αἰξ τῆς Προβηγκίας συγκροτηθὲν ἕον Διεθνὲς Συνέδριον Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας. Αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου τούτου διήρκεσαν ἀπὸ τῆς 13ης μέχρι καὶ τῆς 19ης Σεπτεμβρίου 1954, ἐπικολούθησαν δ' ἐπιστημονικαὶ ἐκδρομαὶ εἰς μνημεῖα καὶ μουσεῖα σχετικὰ πρὸς τὰ δύο κύρια θέματα, ἅτινα ἀπασχόλησαν τὸ συνέδριον, ἦτοι τὸ τῶν βαπτιστηρίων καὶ τὸ τῶν παλαιοχριστιανικῶν σαρκοφάγων μετὰ συμβολικῶν ἀναγλύπτων παραστάσεων. Οὕτω ἐκτὸς τῶν μνημείων καὶ τοῦ μουσείου αὐτῆς ταύτης τῆς ἑδρας τοῦ Συνεδρίου (Αἰξ) οἱ σύεδροι ἐπεσκέφθησαν τὸ Ἀρελάτον (Arles) καὶ τὰς πόλεις Brignoles, Gayol, Riez, Fréjus, Μασσαλίαν καὶ τὴν νῆσον Lérins.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου εἶχον ἀποστείλει, κατ' αἴτησιν τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ συνεδρίου, λεπτομερὲς ὑπόμνημα περὶ τῶν ἀπὸ τοῦ 1938 (ὅτε συνεκροτήθη τὸ 4ον Συνέδριον Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας) μέχρι τοῦ 1954 γενομένων ἐν Ἑλλάδι παλαιοχριστιανικῶν εὑρημάτων μετὰ σχετικῶν σχεδίων. Ἡ ἔκθεσις αὕτη πολυγραφεθῆσα διανεμήθη πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ συνεδρίου εἰς τὰ μέλη αὐτοῦ. Εἰδικὴν ἀνακοίνωσιν ἔκαμα εἰς τὸ Συνέδριον κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῶν ἐργασιῶν του (13 Σεπτ.) περὶ τῶν παλαιοχριστιανικῶν βαπτιστηρίων τῆς Δωδεκανήσου, τῶν ὁποίων προέβαλα τὰ σχέδια καὶ τὰς φωτογραφίας, τῆς δαπάνης δι' ἀμφοτέρω καταβληθείσης ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, τὴν δὲ Τετάρτην (15ην Σεπτ.) ἐξελέγην ὁμοφώνως καὶ πρόεδρος τῆς συνεδρίας.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου διεξήχθησαν εἰς τὰ νεότευκτα κτήρια τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Αἰξ, μετέσχον δ' αὐτοῦ καὶ πολλοὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ Βατικανοῦ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ ὁποίου, ἀντιπροσωπευθέντος ὑπὸ τοῦ καρδινάλιου DE BRUYNES, ἐτέλει τὸ Συνέδριον. Ὡς εἶναι φυσικὸν τὴν πλειονοψηφίαν εἶχον Γάλλοι ἐπιστήμονες, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρω τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς CARCOPINO, ὅστις καὶ ἔκαμεν ἀνακοίνωσιν περὶ τοῦ συμβολισμοῦ τῆς ἐπὶ τῶν χριστιανικῶν τάφων εἰκονιζομένης ἀξίνης καὶ I. ZWILLER ἀντιπροέδρου τοῦ συνεδρίου. Τὴν ἐπιστημονικὴν διεύθυνσιν τῶν ἐργασιῶν εἶχε μετὰ τοῦ Κοσμήτορος τῆς Φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Αἰξ κ. PALANQUE καὶ ὁ καθηγητὴς τοῦ Collège de France κ. A. GRABAR, ὅστις καὶ ὠμίλησεν εἰσαγωγικῶς περὶ τῶν προβλημάτων,

ἄτινα παρουσιάζει ἡ μελέτη τῶν παλαιοχριστιανικῶν βαπτιστηρίων. Ἀνακοινώσεις ἔκαναν οἱ Γάλλοι FR. BENOÎT, ἔφορος τῶν χριστιανικῶν ἀρχαιοτήτων, ὅστις καὶ προθυμότετα ἐξήγει κατὰ τὰς ἐκδρομὰς τὰ μνημεῖα τῆς Προβηγκίας, ὁ I. THIRION, ὁ H. STERN (περὶ τῆς διακοσμήσεως τῶν βαπτιστηρίων), ὁ R. LOUIS (περὶ τοῦ συμβολισμοῦ τοῦ βαπτιστηρίου τῆς Εὐρωπῆς), ὁ M. LÉGLAY (περὶ τῶν βαπτιστηρίων τῆς Ἀλγερίας), ὁ P. FÉVRIER (περὶ τῶν ἐπισκοπῶν τῆς Προβηγκίας), ὁ F. DARSY (περὶ τῶν θυρῶν τῆς Ἀγ. Σαβίνης), ὁ P. BOURGNET (περὶ τινῶν ὑφασμάτων θεωρουμένων κοπτικῶν καὶ ἀποδιομένων εἰς τὸν 7ον αἰῶνα), ὁ M. COURCELLE (περὶ τοῦ μοναστηρίου τοῦ Κασσιодώρου), ὁ P. BURLIAT (περὶ τινῶν μεροβιγκιανῶν ἀγ. τραπεζῶν τῆς Σεπτιμανίας) καὶ τέλος ὁ E. DELARUELLE (περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ S. Sernin).

Τὴν Συρίαν καὶ τὸν Λίβανον ἀντιπροσώπευσεν ὁ πατὴρ MONDÉSERT, ὅστις καὶ ἐπέδειξε τὰ νέα αὐτόθι γινόμενα εὐρήματα. Τὸ Ἰσραὴλ ἀντιπροσωπεύθη διὰ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Ἑβραϊκοῦ Πανεπιστημίου Ἱεροσολύμων AVI-JONAH, ὅστις ἐπέδειξε τὰ πρόσφατα σημαντικὰ εὐρήματα ψηφιδωτῶν καὶ βασιλικῶν τῆς Παλαιστίνης. Τὴν Γερμανίαν ἀντιπροσώπευσαν ὁ TH. KEMPF, ὁμιλήσας περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τῶν Τρεβήρων καὶ τῆς Κολωνίας, ὁ E. GERKE (περὶ τῆς Δεομένης εἰς τὴν γλυπτικὴν τῆς Κωνσταντινείου ἐποχῆς) καὶ ὁ F. VOLLBACH, ὅστις καὶ προήδρευσε κατὰ τὴν συνεδρίαν τοῦ Σαββάτου 19 Σεπτ., τὴν Αὐστρίαν ὁ R. NOLL, ἐπιδείξας τὰ νεώτερα ἐν τῇ χώρᾳ του γινόμενα παλαιοχριστιανικὰ εὐρήματα, τὴν Ἰσπανίαν οἱ PEDRO DE PALLOL καὶ ὁ H. SCHLUNK (περὶ τῶν νεωστὶ ἀποκαλυφθεισῶν βασιλικῶν καὶ τάφων ἐν Ἰσπανίᾳ), τὴν Δανίαν ὁ E. DYGGVE, πραγματευθεὶς περὶ τοῦ βαπτιστηρίου τοῦ Σάλωνος, τὴν Ὀλλανδίαν οἱ L. GRONDIJS καὶ VAN ESSEN, τὴν Ἀγγλίαν ὁ καθηγητὴς J. WARD PERKINS, ἐπιδείξας τὰ νεώτερα παλαιοχριστιανικὰ εὐρήματα τῆς Λιβύης. Πολυπληθῆς, ὡς πάντοτε, ὑπῆρξεν ἡ ἰταλικὴ ἀντιπροσωπεία μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν πολὺν CECHELLE, καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ρώμης, ὅστις ὁμίλησε περὶ μιᾶς ὀλοκληρωτικῆς μελέτης τῆς χριστιανικῆς εἰκονογραφίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν διακόσμησιν τῶν βαπτιστηρίων, καὶ τοὺς AGNELLO (πατέρα καὶ υἱόν) ὁμιλήσαντας περὶ τάφων τῶν Συρακουσῶν, τὸν MIRABELLI-ROBERTI περὶ τοῦ βαπτιστηρίου τῆς Πόλας, τὸν P. ZOVATTO, B. BAGATTI, APOLLONICCHETTI, A. BELLUCCI, P. TESTINI, G. LUGLI, RUSCONI, ANSALDI, περὶ διαφόρων παλαιοχριστιανικῶν μνημείων τῆς Ἰταλίας. Τὴν Γιουγκοσλαβίαν ἀντιπροσώπευσαν ὁ MANO ZISSI, πραγματευθεὶς περὶ τῶν τελευταίων ἀνακαλύψεων ἐν Τσαριτσίν Γκράδ καὶ Νύσση τῆς Π. Σερβίας καὶ ἡ Ka NICOLAJEWITCH-STOIKOVITCH, ὁμιλήσασα περὶ ἐργαστηρίου διακοσμητικῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ 6ου μ. Χ. αἰῶνος ἐν Σερβίᾳ. Ἡ Τουρκία ἀντιπροσωπεύθη

διὰ τοῦ Α. ΜΥΦΙΔ - ΜΑΝΣΕΛ, τοῦ ὁποίου, μὴ δυνηθέντος νὰ προσέλθῃ, ἐπέδειξεν ὁ κ. ΓΡΑΒΑΡ τὰ ἐν Σίδῃ τῆς Λυκαονίας γενόμενα σπουδαιότατα εὐρήματα τριῶν παλαιοχριστιανικῶν βασιλικῶν καὶ ἡ Ἀρμενία διὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος Α. ΚΗΤΣΑΤΡΙΑΝ, ὁμιλήσαντος περὶ τοῦ βαπτιστηρίου τῆς Νισίβιος. Τέλος ἡ Ἀμερικὴ ἀντιπροσωπεύθη διὰ τῶν καθηγητῶν R. ΚΡΑΥΤ-ΠΕΙΜΕΡ, πραγματευθέντος περὶ τῆς μετ' ἐγκαρσίου κλίτους βασιλικῆς, καὶ τῶν Ε. ΚΙΤΖΙΝΓΕΡ καὶ ΣΙΡΑΡΠΙΑΣ ΔΕΡ ΝΕΡΣΕΣΙΑΝ τοῦ Dumbarton Oaks.

Μεθ' ἐκάστην ἀνακοίνωσιν ἐπηκολούθει λίαν διδακτικὴ συζήτησις.

Τοὺς συνέδρους ἐδεξιώθησαν κατὰ τὰς ἐσπέρας: ἡ Διεύθυνσις τῶν ἑορτῶν τοῦ Αἴχ, ὁ Πρύτανης τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Αἴχ καὶ τὸ Ἐμπορικὸν Ἐπιμελητήριον τῆς Μασσαλίας.

Γενικῶς τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου ὑπῆρξαν γοιμώτατα καὶ διδακτικώτατα, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ τὰ θέματα τῶν βαπτιστηρίων καὶ τῶν σαρκοφάγων, τῶν ὁποίων ἐδόθη πλήρης καὶ διαφωτιστικὴ εἰκὼν καὶ ἠρμηνεύθησαν ἢ συνεξηγήθησαν πλεῖσται τεχνικαὶ καὶ τεχνοτροπικαὶ λεπτομέρειαι.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΣ